DIDAKTICKÉ UKOTVENÍ

DLOUHODOBÝ CÍL

- Žák odůvodní svou identifikaci s určitým místem i regionem různého řádu a komunitou lidí, kteří tam žijí

CÍL AKTIVITY

- Žák zdůvodní, proč na něj určité místo působí silněji než jiná místa.

OVĚŘITELNÉ VÝSTUPY

- Žák uvede alespoň tři důvody, proč si místo vybral.
- Žák zdůvodní své hodnocení místa s využitím přírodních nebo kulturních charakteristik.
- Žák respektuje odlišné vnímání místa ostatními.

PŘÍLOHY

Interreg
Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko
Kofinanziert von der Europäischen Union
Spolufinancováno Evropskou unií

Vnímání místa: Jak číst skryté vrstvy krajiny

Autor aktivity: ***Dominik Rubáš***

ANOTACE AKTIVITY

Krajina kolem nás není jen obyčejnou kulisou, ale živým prostorem plným skrytých vrstev a příběhů. Dokážete se na chvíli zastavit a skutečně vnímat to, co vám konkrétní místo říká? Tato aktivita promění žáky ve vnímavé průzkumníky, kteří pomocí map, vlastního pozorování a starých pověstí objevují přírodní i kulturní paměť krajiny. Které místo na trase je osloví nejsilněji a proč? Cílem je naučit se číst genius loci a uvědomit si, že i staletý dub skrývá tajemství čekající na odhalení.

DOSTUPNOST + MAPA

VSTUPY

Přenositelnost a využití aktivity: Přenositelné s drobnými úpravami téměř kamkoliv

Potřebný čas: 1 vyučovací hodina

Personální zajištění: 1 vyučující

Doporučená věkový skupina: 4.–9. ročník ZŠ

Pomůcky: Psací potřeby, buzola, pásmo, schéma vrstev místa (viz Příloha 1), mapa zvláště chráněných území přírody (viz Příloha 2), mapa soustavy NATURA 2000 (viz Příloha 3), vytištěná pověst (viz Příloha 4), tabulka obvodů a stáří dubů (viz Příloha 5)

Širší kontext:

Doporučené vstupní znalosti a dovednosti žáků:

- Žádné

Před aktivitou:

- Diskuze o oblíbených místech žáků a o důvodech vzniku těchto míst

Po aktivitě:

- Vizualizace trasy a vybraných oblíbených míst formou mentální mapy, zanesení osobních vjemů a objevených míst v krajině do mapy
- Alternativní aktivita: Prezentace fotografií doplněná o reflexní karty a diskuzi o odlišnostech vnímání stejného prostoru napříč třídou

POSTUP BÁDÁNÍ / POSTUP

1. EVOKACE A MOTIVACE

Učitel žáky seznámí s vrstvami místa (viz Příloha 1). Sdělí jim, že během dnešní trasy se na některé z těchto vrstev zaměří více a jejich úkolem bude vnímat okolní krajinu a najít si na trase své oblíbené místo. Učitel může klást otázky typu „Proč zrovna tohle místo? Co z něj dělá to ‚vaše'?"

2. BADATELSKÁ OTÁZKA

Které místo na trase na mě působí nejsilněji a které vlastnosti tohoto místa to způsobují?

3. HYPOTÉZA

Stanoví si ji žáci na základě předchozí diskuze, např.:
„Myslím si, že mě nejvíce osloví místo s výhledem."

4. POKUS

Žáci se vydají na krátkou vycházku podél rybníka Dubák s čtyřmi zastávkami. Na úvod každého zastavení vyučující zazvoní zvonkem nebo rozezní triangl.

Zastávka 1: Vyučující si stoupne čelem k východu a sdělí žákům, že by si zde chtěl někdy udělat hezkou fotku krajiny při západu slunce. Položí žákům otázku: V jakých měsících mi bude při západu slunce svítit do zad? Pomocí buzoly žáci určí světové strany a odvodí, že přesně na západě zapadá slunce pouze ve dnech rovnodennosti.

Zastávka 2: Vyučující žákům ukáže mapu zvláště chráněných území přírody (viz Příloha 2) a mapu soustavy NATURA 2000 (viz Příloha 3) a sdělí jim, že se právě nacházejí v přírodní rezervaci Meandry Smědé a zároveň v Evropsky významné lokalitě Smědá. Žáci diskutují, proč je tato krajina chráněna a jaké hodnoty chrání přírodní rezervace i soustava Natura 2000.

Zastávka 3: Vyučující na vhodném místě přečte žákům pověst o vodníkovi od řeky Smědé (viz Příloha 4). Pověst představuje kulturní vrstvu místa a může ovlivnit způsob, jakým žáci krajinu vnímají.

Zastávka 4: U památného stromu Vládce Dubáku vyučující instruuje žáky, ať zkusí odhadnout stáří stromu. Poté jim rozdá pásmo a tabulku obvodů a stáří dubů (viz Příloha 5). Na základě změřeného obvodu a této tabulky žáci určí pravděpodobné stáří stromu. Uvědomí si, které příběhy mohl strom zažít. Před odchodem zpět si každý žák vybere jednu reflexní kartu (využita sada Kamínky na cestě), kterou má nejvíce spojenou se svým místem.

Žáci si v průběhu celé procházky dělají stručné poznámky. Na každé zastávce si zaznamenají, jak silně na ně dané místo působilo na škále od 1 do 10 a doplní stručné zdůvodnění.

5. VYHODNOCENÍ

Při zpáteční cestě každý z žáků zvolí místo, které mu je nejbližší. Na daném místě si pomocí cinknutí zvonku „vezme slovo" a ostatním sdělí, proč ho právě toto místo zaujalo (může se opřít o své poznámky). Na místě představí i svoji vybranou kartu.

6. HLEDÁNÍ SOUVISLOSTÍ

Žáci si uvědomí, že jejich oblíbená místa mohou být totožná, ale i zcela rozdílná. Respektují pocity ostatních žáků.

7. REFLEXE

Dojde ke shrnutí aktivity a k diskuzi, zda žáky něco překvapilo a co jim tato aktivita ukázala.